

Religion

Kilde 1: Ingen fremtid uden tilgivelse

Denne kilde er et uddrag af ærkebiskop Desmond Tutus bog *Ingen fremtid uden tilgivelse* udgivet af forlaget Rosinante, 2000, side 73-75. Desmond Tutu var formand for den Sydafrikanske Sandheds- og Forsoningskommission, som i løbet af 1990'erne havde til opgave at forsone ofre og gerningsmænd efter landets racistiske apartheidstyre. Teksten beskriver, hvordan Tutu fik indført religiøse ritualer ved kommissionens høringer, og er på den måde et eksempel på, at en religiøs praksis anvendes i opgør med massive forbrydelser. Passer det, som teksten siger, at forsoning og tilgivelse på denne vis må adresseres med religion? Hvilke fordele og ulemper er der ved at bruge en religiøs forsoningskommission hhv. et egentligt sekulært retsopgør efter masseforbrydelser?

Præsidenten må have ment at vores arbejde ville få en udpræget åndelig karakter. Tilgivelse, forsoning og genopbygning er jo heller ikke den politiske dagsordens mest gængse begreber. I politik er det mere normalt at kræve æresoprejsning, give tilbage med samme mønt, ikke lade nogen slippe godt fra noget. Den herskende etos i den politiske jungle er ”høg over høg”. Man forsøger at få modstanderen ned med nakken, opfører sig hensynsløst og aggressivt, dolker sine modstandere og drysser derpå salt i såret. Man lytter ikke meget til opfordringer om at hele, genoprette balancer, reducere forskelle. Man bliver valgt fordi man er noget særligt, og hele ens eksistens har til hensigt at fremhæve dette sprog. Tilgivelse, bekendelse og forsoning er størrelser der befinder sig langt bedre i den religiøse sfære.

Trods forskellighederne gik kommissionsmedlemmerne ind på et forslag, jeg fremførte under den første dags møder — at vi skulle holde en meditativ samling hvor vi forsøgte at styrke vores åndelige ressourcer og skærpe vores sensitivitet. Vi sad for fødderne af en åndelig guru, der tilfældigvis også er min åndelige vejleder, og forholdt os tavse en hel dag mens vi forsøgte at åbne os for den transcendentale Ånds bevægelser og vejledning, selv om hver enkelt af os opfattede og benævnte den forskelligt. Da vores embedsperiode nærmede sig sin afslutning, holdt vi endnu en meditativ samling, der blev en dybt bevægende oplevelse på Robben Island. Forud for mødet foretog vi en rundtur på øen og lod dens historie og smerte overvælde os på turen fra celle til celle. Vi forstod hvor høj en pris der var betalt for at vi kunne nå til det sted hvor vi nu stod. På dette tidspunkt var vi kommet til at stå hinanden en hel del nærmere.

Kommissionen accepterede også mit forslag om at indlede og afslutte vores møder med en bøn, samt at jeg opdelte dem ved middag ved at indlægge en pause til meditation og bøn. I Komiteen for menneskerettighedskrænkelser blev vi enige om at når ofre og overlevende mødte op til vores offerorienterede høringer for at aflægge vidnesbyrd om deres ofte hjerteskrærende oplevelser, skulle der herske en højtidelig atmosfære med bøn, salmer og rituelle lys til minde om dem der var faldet i kampen. Da jeg forud for vores første høringer i Eastern Cape spurgte om jeg skulle føre forsædet iført min violette ærkebispeskjole, som udgjorde en del af min offentlige persona, svarede kommissionen bekræftende, og min hinduistiske kollega insisterede.

Straks efter min udnævnelse til medlem af Sandheds- og Forsoningskommissionen bad jeg sekretariatet i det verdensomspændende anglikanske kirkefællesskab om at sørge for at nonner og munke i vore religiøse samfund blev gjort bekendt med vores store behov for deres forbøn hele kommissionens levetid igennem. Vi var således sikre på regelmæssigt i det mindste at blive taget med i denne kristne gruppes indtrængende bønner. Vi ved fra andre sider at mange rundt omkring i verden bar bedt kærligt for os, og vi vil gerne sige dem mange tak for deres vidunderlige opbakning. Uanset hvad vi måtte have opnået, skyldes det i høj grad denne kreds af vidner der omgav os og gav os styrke. For de fleste af os var den opgave vi blev bedt om at påtage os, dybt religiøs og åndelig, og derfor var det helt på sin plads at trække på åndelige ressourcer.

Der var kun ganske få som gjorde vrøvl over komiteens stærkt åndelige eller direkte kristne religiøse orientering. Når journalisterne gik mig på klingen på dette punkt, svarede jeg dem at jeg var religiøs leder og var blevet valgt som den jeg var. Jeg kunne ikke foregive at være en anden. Jeg udførte mit arbejde som den jeg var, og det accepterede komiteen. Det betød at teologisk indsigt og religiøse perspektiver kom til at præge en stor del af det vi foretog os, og den måde vi gjorde det på. Vi var lykkelige for på relevante punkter at kunne lade os vejlede af de mennesker fra sundhedssektoren som havde sæde i komiteen — psykologer, læger og en sygeplejerske — og de ydede meget betydelige bidrag til den skadeserstatnings- og genopbygningspolitik som vi endte med at anbefale præsidenten. På tilsvarende måde trak vi på vores teologiske indsigt når den fik relevans for vores arbejde.